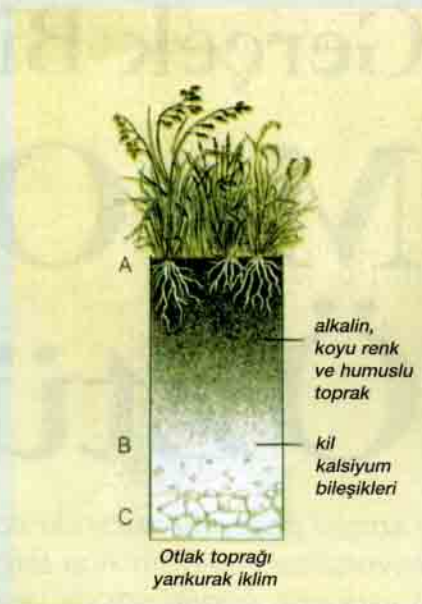
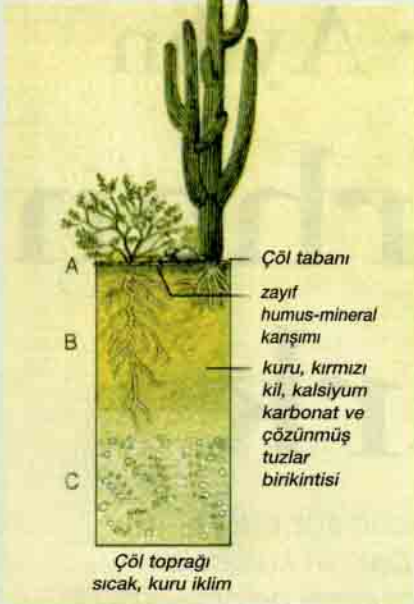

Toprak ve Ekosistem İlişkisi

O-Katmanı	Yüzei döküntüsü, Yeni düşmüş yaprak ve organik çürükçüller ile kısmen ayrılmış organik maddeler.
A-Katmanı	Üst Toprak, Kısmen ayrılmış organik madde (humus), yaşayan organizmalar, ve bazı inorganik mineraller
E-Katmanı	Yıkama bölgesi, Çözülmüş maddelerin aşağı hareket ettiği bölge
B-Katmanı	Alt Toprak, Demir, alüminyum ve humus bileşenleri birikintisi ve A ve E Yataylarından süzülen kil.
C-Katmanı	Ana Maddeler, Kısmen parçalanmış inorganik mineraller

Farklı kara ekosistemlerinin dağılımı, iklim ve topografyanın dışında bölgesel toprak yapısına da bağlıdır. Toprağı, kaya, mineral iyonları ve belli fiziksel ve kimyasal ayrışma düzeyinde olan organik madde karışımı oluşturur. Yıpranma derecesine bağlı olarak kayalar farklı büyüklüklerde olabilirler. Kısmen ayrılmış organik maddeye humus denir. Humus, toprak bakterilerinin ve diğer ayrıştırıcıların aktiviteleri sırasında ortaya çıkardıkları, suda çözünebilir potasyum ve amonyum iyonları gibi kimyasal maddelerin toprakta tutulmalarına yardım eder.

En üretken toprak ise kum, kil, humus ve suyun getirdiği çamur karışımından meydana gelmiş topraktır.

Bu toprak gerekli besinleri ve mineral iyonları içinde tutar ve iyi havalandırılmıştır. Çünkü bazı bitkilerin kökleri az havalandırılmış topraktan yeterince yararlanamaz. Fazla çakıl ve kum içeren topraklardan su çok çabuk süzülür; bu yüzden bu toprak türünde mineral iyonları çabucak tükenir. Bu olaya "yıkama" denir. Killi topraklarda küçük, birbirine yakın parçacıklar vardır ve içlerinde çok az hava bulundurlar. Bu tip topraklarda çok az türde bitki yetişebilir.

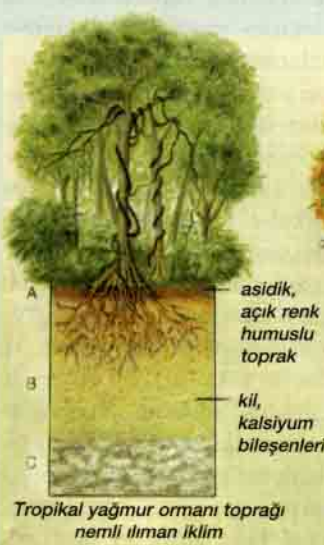
Üst-toprak, herhangi bir yüzey döküntüsünün hemen altındaki topraktır. Bu katmanın kalınlığı otlaklarda 1 metreden dik yamaçlarda 1 cm'e kadar değişebilir. Tüm toprak katmanla-

rı arasında en bereketli katman Üst topraktır. Resimlerde de A, A katmanını denilen bölgeyi gösterir. Canlıların organik maddelerin ve bazı minerallerin yoğunluğu bu katmanın derinliğine bağlıdır. Toprak ürünlerinin çoğu otlak topraklarında yetişir.

Tropikal yağmur ormanları örneğin, tarım için açıldığında mevsim yağmurları, A-yatayının açıkta kalan yüzeyinden besinlerin ve minerallerin çoğunu süzer.

Kumul denilen çöl toprağı ile kaplanmış olan bölgelerin üçte biri, yağmur yağışı az olduğu için ürün yetiştirmeğe uygun değildir. Uygun toprak işletimi ve yaygın sulama ile bazı çöl bölgelerinde tarım yapılabilir. Fakat

bu tip topraklar, aşırı sulama ve tuzlanma nedeniyle genellikle verimsiz hale gelebilirler. Ayrıca, bu bölgelerde yaşayan özgün türler de toprağa ve ekosisteme sıkı sıkıya bağlıdır. Örneğin, kısa boylu bitki türleri soğuk iklimlerde baskın tür durumundadır. Uzun, yapraklı bitkiler tropikal iklimli bölgelerde daha çok bulunur.

Starr, C., Taggart, R., *Biology, The Unity and Diversity of Life* Çeviri: Özgür Ergin